

การเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี:

บทบาทพยาบาลวิชาชีพ

Child Death of Children under 15 years old from Drowning:

Professional nurse's role

ไมลา อิศสระสงคราม

สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง

Mila Issarasongkhram

Institute for Urban Disease Control and Prevention

Corresponding author: milabie99@gmail.com

Received 2024 Apr 12, Revised 2024 May 20, Accepted 2024 May 21

DOI: 10.14456/iudcj.2024.23

บทคัดย่อ

ปัญหาการจมน้ำยังคงเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก ถึงแม้สาเหตุของการจมน้ำร้อยละ 85 เป็นปัญหาที่ป้องกันได้ แต่ก็ยังเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของเด็กไทยบทความนี้ได้วิเคราะห์กรณีศึกษาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2565 - 2566 พบว่า จุดอ่อนที่พบทั้ง 4 รายการคือ ระบบการคุ้มครองดูแลที่ปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพัง ไม่มีผู้ใหญ่คอยดูแล และยังพบจุดอ่อนด้านอื่น ๆ เช่น สภาพสถานที่เกิดเหตุที่มีความเสี่ยงและโอกาสเกิดซ้ำสูง ไม่มีการเตือนภัยบริเวณที่อันตราย พฤติกรรมการเล่นน้ำของเด็กที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เป็นต้น ดังนั้น การเรียนรู้สาเหตุและแนวทางป้องกันเพื่อให้คำแนะนำล่วงหน้าแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก รวมถึงการรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญ และร่วมมือกัน เพื่อไม่ให้เกิดต้องประสบปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือการสูญเสียใด ๆ อันเป็นผลมาจากการได้รับอันตรายจากการเกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำ พยาบาลเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุในเด็ก รวมทั้งการดูแล และฟื้นฟูสุขภาพเด็ก เพื่อให้เด็กมีการเจริญเติบโตให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่

คำสำคัญ : การเสียชีวิตในเด็กจากการจมน้ำ, พยาบาลวิชาชีพ, บทบาท

Abstract

Drowning remains a major global problem. Although 85 percent of the drowning cause is a preventable problem, it is still the number one cause of death for Thai children. This article analyzes a case study of death from drowning in children under 15 years of age in Thailand between 2022-2023. It was found that the weak points found in all 4 case studies were the protection and care system that left the children playing alone. There were no adults to take care of them. Other weaknesses were also found, for example, conditions at the scene of the incident were at risk and had a high chance of recurrence, there is no warning at the dangerous areas, and children's water playing behaviour is at risk of accidents. Due to learning the causes and prevention guidelines to provide advance advice to relevant persons such as parents, guardians, and child caretakers, including campaigns to make society aware of the importance, and cooperation to prevent children from experiencing physical, mental problems, or any loss of being harmed by accidents from drowning, nurses play an important role in preventing and reducing accidents in children including care and restoring children's health to allow children to grow appropriately for their age and develop their full potential.

Keywords: Child Death of Children from Drowning, Professional nurse, Role

บทนำ

จากข้อมูลค่าเฉลี่ยใน 5 ปี⁽¹⁾ พบว่าการจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 1 ของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งสูงมากกว่าการเสียชีวิตจากทุกสาเหตุ โดยช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2562-2566) มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำ 7,374 คน เฉลี่ยปีละ 737 คน หรือวันละ 2 คน อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรเด็กแสนคนจากการตกน้ำ จมน้ำ อยู่ในช่วง 5.0-8.6 เพศชายเสียชีวิตสูงกว่าเพศหญิง 2 เท่าตัว อัตราป่วยตาย (Case Fatality Rate) จากการจมน้ำเท่ากับร้อยละ 29.2 กลุ่มเด็กอายุ 5-9 ปี มีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด รองลงไปที่กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี และกลุ่มอายุ

10-14 ปี ตามลำดับ ช่วงฤดูร้อนและปิดภาคการศึกษา (มีนาคม-พฤษภาคม และตุลาคม) วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) และช่วงเวลา 12.00-17.59 น. เป็นช่วงที่มีการเกิดเหตุสูงสุดจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี พบว่า เด็กในแต่ละกลุ่มอายุจะมีความเสี่ยงต่อการจมน้ำแตกต่างกัน⁽²⁾ โดยเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี การทรงตัวไม่ดีเนื่องจากมวลสารของศีรษะยังมีสัดส่วนสูง จุดศูนย์ถ่วงอยู่สูง จึงทำให้ล้มในท่าที่ศีรษะทิ่มลงได้ง่าย จึงมักพบเด็กจมน้ำสูงในแหล่งน้ำภายในบ้านหรือบริเวณรอบ ๆ บ้าน เช่น ถังน้ำ กะละมัง บ่อน้ำ แอ่งน้ำ

เป็นต้น ส่วนเด็กอายุมากกว่า 5 ปีเด็กเริ่มโตและชน จะเริ่มออกไปเล่นนอกบ้าน ประกอบกับเด็ก/ผู้ดูแล เด็ก/ชุมชนไม่รู้สึกรู้ว่าแหล่งน้ำเป็นความเสี่ยงต่อเด็ก ดังนั้น แหล่งน้ำที่พบเด็กจมน้ำสูงคือ แหล่งน้ำขุด เพื่อการเกษตร และแหล่งน้ำธรรมชาติ การจมน้ำ ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นสาเหตุของความสูญเสีย ปีสุขภาวะ (Disability-Adjusted Life Year: DALY) อันดับที่ 3 ในเด็กชาย (DALY = 26,000 ปี) และอันดับที่ 6 ในเด็กหญิง (DALY = 10,000 ปี) ปัจจัยเสี่ยงของการจมน้ำ มีความแตกต่างกัน ในแต่ละช่วงอายุ รวมทั้งมีหลายปัจจัยร่วมกัน ซึ่งการดำเนินงานเพียงมาตรการเดียว ไม่ช่วยทำให้ การจมน้ำเสียชีวิตลดลงมากนัก จำเป็นต้องมีการ ดำเนินการในหลากหลายมาตรการร่วมกันเพื่อให้ ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงทั้งทางด้านตัวบุคคลและ สิ่งแวดล้อม

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้การ ดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ บทบาทพยาบาล วิชาชีพและผู้ดูแลเด็กควรมีความรู้ความเข้าใจถึง สาเหตุที่ทำให้เกิดการจมน้ำ ผลกระทบต่อการจมน้ำ และมาตรการป้องกันการจมน้ำ เพื่อลดการสูญเสีย การบาดเจ็บหรือพิการ และเพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโต อย่างสมบูรณ์ ปลอดภัย และมีพัฒนาการที่ดีต่อไป

คำนิยาม การจมน้ำ และอาการแสดง

การจมน้ำ (Drowning)^(3,4) เป็นกระบวนการ ที่เป็นผลให้มีการบดบังหรือการหายใจเนื่องจาก จมอยู่ใต้น้ำ (Submersion) หรือบางส่วนจุ่มแช่ (Immersion) อยู่ในน้ำ การปรากฏของน้ำที่ทางเข้า ของทางเดินหายใจได้กั้นไม่ให้ ผู้จมน้ำหายใจ

ด้วยอากาศได้ ผู้จมน้ำอาจเสียชีวิต (Fatal drowning) หรือรอดชีวิต (Nonfatal drowning) จากเหตุการณ์ ก็ได้ โดยแบ่งผลลัพธ์เป็น เสียชีวิต (Death) หรือรอดชีวิตอาจมีความพิการ (Morbidity) หรือ ไม่มีความพิการ (No morbidity) ในปัจจุบัน ให้ใช้คำจำกัดความไปในทิศทางเดียวกันคือ “การจมน้ำ” (Drowning) และยกเลิกศัพท์เกี่ยวกับการจมน้ำบางคำ เช่น wet, dry drowning, near drowning

การจมน้ำจนถึงเสียชีวิต^(2,4) จะมีอาการ แสดงเริ่มจากเกิดอุบัติเหตุตกลงในน้ำ หรือผู้จมน้ำ กำลังอยู่ในน้ำจะเกิดอาการตกตะลึง เริ่ม ตะเกียกตะกายอยู่ในน้ำอย่างรวดเร็ว เพื่อมิให้ ตนเองจมน้ำลงไป ในเด็กมีช่วงเวลาประมาณ 20-30 วินาที ระหว่างการดิ้นรนนี้แม้มีช่วงที่ศีรษะ โผล่พ้นน้ำหลายครั้ง แต่ผู้ที่จมน้ำมักไม่สามารถ ร้องขอความช่วยเหลือได้ เนื่องจากต้องหายใจและ พยายามพยุงตัวเพื่อเอาชีวิตรอด แต่ก็สามารถ ทำได้ในระยะเวลาอันสั้น แล้วจะเริ่มจมน้ำ หลังจากนั้นจะเกิดอาการหยุดหายใจขึ้น ทำให้ออกซิเจนในร่างกายเริ่มลดลงในการกลืนหายใจ เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ คั่งในกระแสเลือด และ คาร์บอนไดออกไซด์ที่มีจำนวนมากในกระแสเลือด ก็จะกระตุ้นศูนย์การหายใจเพื่อให้ร่างกายเกิดการ หายใจปกติ ทำให้ผู้ที่จมน้ำมีอาการหยุดหายใจเข้า อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นเกิดการสำลักและกลืนน้ำขณะ หยุดหายใจเข้า ผู้ที่จมน้ำจะเกิดอาการไอ และสำลักน้ำ เข้าปอดมากขึ้นจนทำให้ถุงลมในปอดแลกเปลี่ยน ก๊าซไม่ได้ สมองขาดออกซิเจนมากขึ้น นำไปสู่ การหมดสติและหยุดหายใจอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ หัวใจเต้นช้าและหัวใจหยุดเต้นในที่สุด

สาเหตุที่ทำให้เกิดการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

การจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกันที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้คือ⁽⁵⁻⁶⁾

1. ตัวเด็กเองโดยธรรมชาติเด็กจะมีความอยากรู้อยากเห็น ตามพัฒนาการของเด็กที่ต้องมีการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็กจะพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีพฤติกรรมแตกต่างกัน อันเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำได้ง่าย เช่น เด็กวัยเตาะแตะหรือวัยก่อนเรียน อยู่ในช่วงวัยที่อยากรู้อยากเห็น เด็กจึงชอบสำรวจ วิ่งเล่น สภาพร่างกายของเด็กยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ร่างกายจึงยังมีอวัยวะไม่สมดุล เช่น ศีรษะเด็กขนาดใหญ่กว่าร่างกาย ความสามารถในการทรงตัวยังไม่ค่อยดีนัก ส่งผลให้พลัดตกหกล้มได้ง่าย ส่วนเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความคิดคະนอง มักเกิดจากการเล่นในน้ำหรือว่ายน้ำ การที่เด็กว่ายน้ำไม่เป็นได้เป็นข้อรับรองความปลอดภัยเสมอไป โดยเฉพาะเมื่อเป็นแหล่งน้ำที่ไม่คุ้นเคย หรือมีการดื่มสุราร่วมด้วย และอาการป่วยของโรคต่าง ๆ ที่กำเริบขึ้นขณะเล่นน้ำส่งผลให้เด็กจมน้ำได้ เช่น โรคลมชัก หัวใจเต้นผิดจังหวะ ภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ ภาวะตัวเย็นเกิน เป็นต้น

2. ความประมาท เลินเล่อ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก หากผู้ดูแลเด็กมีความประมาท ขาดความรอบคอบ การปล่อยเด็กให้ลงเล่นน้ำในสระว่ายน้ำ บ่อน้ำ หรือคลอง ตามลำพังทำให้เด็กจมน้ำได้

3. สิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมด้านสังคม เป็นสาเหตุให้

เกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำในเด็กได้

3.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แหล่งน้ำเสี่ยง ได้แก่ ในบ้าน รอบบ้าน และในชุมชน

1) ในบ้าน เช่น ถังน้ำ กะละมัง อ่างอาบน้ำเด็ก / ผู้ใหญ่ อ่างเลี้ยงปลา อ่างบัว โถงที่นั้งซักโครกในห้องน้ำ สระว่ายน้ำพลาสติก กลุ่มเสี่ยง: เด็กแรกเกิดถึง 3 ปี

2) รอบบ้าน เช่น แอ่งน้ำใต้ถนน แอ่งน้ำขัง ร่องน้ำ คูน้ำ บ่อน้ำ กลุ่มเสี่ยง: เด็กอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

3) ในชุมชน เช่น แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง กลุ่มเสี่ยง: เด็กอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

3.2 สิ่งแวดล้อมด้านสังคม ปัญหาคความยากจนบิดามารดา ผู้ปกครองต้องทำงานขาดการดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กอยู่กับผู้สูงอายุที่มีความสามารถลดลง เช่น การมองเห็นไม่ชัด สายตาดัดปกติ เคลื่อนไหวลำบาก

ดังนั้น สาเหตุการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมการเลี้ยงดูวิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์กรณีศึกษาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 4 กรณีศึกษา มีบริบทที่แตกต่างกันจะนำไปสู่การวางแผนทางการเกิดเหตุซ้ำได้อย่างตรงจุด

กรณีศึกษาที่ 1

ชาวบ้านที่มารักดียงในสวนยางพาราเกิดเหตุและมาเห็นเหตุการณ์แล้วว่า ช่วงก่อนเกิดเหตุครอบครัวพ่อ แม่ ลูกสาวอายุ 7 ปี ขับรถกระบะเข้ามาในสวนยางพาราเพื่อตัดหญ้าไปเลี้ยงวัว ระหว่างนั้นได้ยินเสียงคนเป็นแม่ร้องกรีดเสียงดัง ตนจึงรีบวิ่งมาดูพบคนเป็นพ่อกระโดดลงไปในสระเก็บน้ำ

กว้าง 20x30 เมตร ลึกประมาณ 5 เมตร และกำลัง
 ดึงร่างของ ลูกสาวขึ้นมาจากใต้น้ำ ส่วนคนเป็นแม่
 จมอยู่ก้นสระ เนื่องจากน้ำในสระใสสามารถ
 มองเห็นได้ชัด ตนจึงใช้สายไฟเก่าโยนลงไปให้
 คนเป็นพ่อจับได้แล้วแต่สายไฟขาดจึงรีบไปหาไม้
 มาให้จนเจอท่อพีวีซีก็ยื่นลงไปใต้น้ำ แต่ปรากฏว่า
 คนเป็นพ่อเริ่มหมดแรงแล้ว ก่อนจะค่อย ๆ จมลง
 ไปต่อหน้าต่อตาชาวบ้าน เบื้องต้นตำรวจ
 สันนิษฐานว่า ระหว่างสามีภรรยากำลังตัดหญ้า
 น่าจะช่วยกันตัดหญ้าอยู่นั้น ลูกสาวก็ไปวิ่งเล่นอยู่
 ริมสระเก็บน้ำ และเกิดพลัดตกลงไปคนเป็นแม่เห็น
 จึงรีบกระโดดลงไปช่วยด้วยความตกใจแต่ไม่
 สามารถขึ้นกลับมาได้ คนเป็นพ่อทราบเหตุจึงรีบ
 กระโดดตามไปช่วยด้วยรีบคว้าตัวลูกสาวขึ้นมาก่อน
 แต่ไม่สามารถขึ้นจากสระเก็บน้ำได้เช่นกัน เนื่องจาก
 สระเก็บน้ำเป็นลักษณะพื้นลาด เป็นท้องกระทะ
 ไปด้วยฝ้ายาง และมีตะไคร่น้ำอยู่บนฝ้ายางจึงมีความลื่น
 ทำให้จมน้ำเสียชีวิตทั้ง 3 ศพ ซึ่งเจ้าหน้าที่นำศพส่ง
 โรงพยาบาลพร้อมประสานให้ญาติมารับศพกลับ
 ไปประกอบพิธีทางศาสนาต่อไป⁽⁷⁾

กรณีศึกษาที่ 2

เหตุเกิดบ้านปูนชั้นเดียว ที่บริเวณลานปูน
 หน้าบ้าน พบศพเด็กหญิง บี (นามสมมติ)
 อายุ 10 เดือน นอนอยู่ข้างถังพลาสติกบรรจุสีขนาด
 5 แกลลอน ที่บรรจุน้ำเปล่าอยู่เต็ม ใกล้ศพพบ
 นางสาว น้ำ (นามสมมติ) อายุ 17 ปี มารดา
 เด็กหญิง บี (นามสมมติ) นั่งร้องไห้ โดยมีเพื่อนบ้าน
 ช่วยปลอบใจ หลังจากนางสาว น้ำ (นามสมมติ)
 สงบสติอารมณ์ นางสาว น้ำ (นามสมมติ) เล่าว่า
 ก่อนเกิดเหตุได้นั่งเล่นกับเด็กหญิง บี (นามสมมติ)
 อยู่ที่ลานปูนหน้าบ้าน บนลานปูนมีถังพลาสติกสี

ขนาด 5 ลิตร ซึ่งนำมาเป็นถังบรรจุน้ำเปล่าเต็มถึง
 วางอยู่ 2 ถัง ขณะเกิดเหตุตนเดินไปเข้าห้องน้ำ
 ในบ้านเพื่อนบ้านซึ่งตั้งอยู่ติดกันปล่อยให้เด็กหญิง บี
 (นามสมมติ) เดินเล่นเตาะแตะอยู่คนเดียว เพราะ
 สะท้อนใจว่าไม่น่าจะเกิดเหตุร้ายใด ๆ ไปทำธุระได้
 ประมาณ 5 นาที เมื่อเดินกลับมาก็พบเด็กหญิง บี
 (นามสมมติ) สภาพศีรษะที่จมลงในถังพลาสติก
 บรรจุสีขนาด 5 แกลลอน ที่บรรจุน้ำเปล่าอยู่เต็ม
 ศีรษะปักถึงก้นถัง ขาเด็กชี้ขึ้นฟ้า ตนตกใจสุดขีด
 รีบนำเด็กหญิง บี (นามสมมติ) ขึ้นมาจากถังน้ำ
 และพยายามเรียกลูกหลายครั้ง แต่เด็กหญิง บี
 (นามสมมติ) แน่นิ่ง ตนจึงตะโกนเรียกเพื่อนบ้าน
 ให้มาช่วยผายปอด และปฐมพยาบาลแต่ไม่สามารถ
 ช่วยชีวิตได้ทัน เด็กหญิง บี (นามสมมติ) ไม่หายใจ
 เสียชีวิต⁽⁸⁾

กรณีศึกษาที่ 3

ครอบครัวชาวจังหวัดสมุทรปราการเข้าพัก
 ในรีสอร์ทแห่งหนึ่งจังหวัดนครนายก ลักษณะ
 รีสอร์ทเป็นบ้านพักพร้อมสระว่ายน้ำ ครอบครัวนี้
 มาด้วยกัน 4 คน พ่อ แม่ และลูก 2 คน บุตรชายคน
 โตอายุ 5 ปี ส่วนผู้เสียชีวิตเป็นบุตรชายคนเล็กอายุ
 1 ปี 3 เดือน เปิดห้องพักเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2565
 เป็นห้องอยู่ติดกับสระน้ำ ก่อนเกิดเหตุแม่เด็กตื่นมา
 ไม่เห็นลูกอยู่ในห้อง รีบออกมาตามหาพบเด็กผู้เสียชีวิต
 สวมเสื้อยืดสีขาว กางเกงแพมเพิร์สลอยอยู่ใน
 สระเด็ก มีความลึกประมาณ 50 เซนติเมตร
 คาดว่าน้องออกมาเล่นน้ำแล้วพลัดทำจมน้ำเสียชีวิต
 ขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบกล้องวงจรปิด
 ของรีสอร์ทพบว่าเมื่อเวลาประมาณ 07.00 น.
 พี่ชายคนโตเปิดประตูออกมาจากห้องพัก ส่วนเด็ก
 ชาย เอ (นามสมมติ) ผู้เสียชีวิตวิ่งตามหลังออกมา

จากนั้นพี่ชายลงเล่นน้ำที่สระเด็ก เด็กชาย เอ (นามสมมติ) ตามลงไปเล่นน้ำด้วย จากนั้นสักพัก เด็กชาย เอ (นามสมมติ) ทรงตัวไม่อยู่ พยายาม ตะเกียกตะกายหาที่เกาะเพื่อเอาชีวิตรอด แต่พี่ชาย คิดว่าน้องเล่นน้ำ ตามปกติ จนจมน้ำเสียชีวิต จนเมื่อแม่ออกมาจากห้องเห็น เด็กชาย เอ (นามสมมติ) นอนหงายลอยอยู่ในสระน้ำรีบนำขึ้น จากสระแล้วแจ้งกู้ชีพสาริกามาช่วยเหลือแต่เด็ก เสียชีวิตแล้ว⁽⁹⁾

กรณีศึกษาที่ 4

รับแจ้งเหตุเด็กนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อายุ 9 ปี 2 คน จมน้ำภายในคลองยาง อำเภอกบินทร์บุรี ที่เกิดเหตุ พบเด็กนักเรียนและ ชาวบ้านช่วยกันนำร่างเด็กจมน้ำขึ้นมาได้ 1 คน ชาวบ้านช่วยกันปั๊มหัวใจจนได้สติ ต่อมาชาวบ้าน

ได้ช่วยกันงมหาเด็กอีกคนจนพบ และรีบนำตัวขึ้น มาบนฝั่ง จากนั้นชาวบ้านจึงช่วยกันปั๊มหัวใจ ช่วยเหลือ แต่ไม่สำเร็จเด็กชาย เอ (นามสมมติ) ยังไม่ฟื้นคืนสติ เจ้าหน้าที่กู้ภัยจึงรีบนำตัวเด็กทั้ง 2 ส่งโรงพยาบาลอย่างเร่งด่วนแต่สุดท้ายไม่สามารถ ยื้อชีวิตได้ เสียชีวิตในเวลาต่อมา เนื่องจากขาด อากาศหายใจเป็นเวลานาน จากการสอบถาม ทราบว่า หลังเลิกเรียนเด็กกลุ่มนี้ประมาณ 5 คนได้ ชักชวนกันไปเล่นน้ำในคลองดังกล่าว ขณะที่เด็ก ๆ กำลังเล่นน้ำกันอย่างสนุกสนานอยู่นั้น ปรากฏว่า เด็กชายเอ (นามสมมติ) และเด็กชายบี (นามสมมติ) ได้จมน้ำหายไป เพื่อน ๆ จึงร้องขอความช่วยเหลือ จากชาวบ้านในพื้นที่มาช่วยกันงมหา จนสามารถ นำเด็กทั้ง 2 ขึ้นมาจากน้ำได้สำเร็จ และช่วยชีวิต รอด 1 คน ส่วนอีกคนเสียชีวิต⁽¹⁰⁾

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์กรณีศึกษาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

รากเหง้าของเหตุ	พฤติกรรมของเด็ก	ระบบการคุ้มครองดูแล	สิ่งแวดล้อม
กรณีศึกษาที่ 1 เด็กอายุ 7 ปี	- เด็กวัยนี้ชอบผจญภัย อยาก รู้ อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ เช่น สิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำงานอย่างไร เป็นคนช่าง สังเกตจดจำอยากทำสิ่ง ต่าง ๆ ให้สำเร็จ สนใจใน รายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ	ความประมาทรู้เท่าไม่ถึง การณ์ ของบิดามารดา ปล่อยให้เด็กลงเล่นน้ำ ในสระตามลำพัง	- ลักษณะทางกายภาพ ใกล้ขอบสระเป็นดิน โคลนและลื่น - แหล่งน้ำที่มีความเสี่ยง ในชุมชนไม่มีรั้วกั้น และ พื้นดินน้ำต่างระดับ - ไม่มีป้ายแจ้งเตือน เช่น ห้ามลงเล่นน้ำ น้ำลึก - ไม่มีอุปกรณ์ช่วยคนตก น้ำบริเวณแหล่งน้ำ

รากเหง้าของเหตุ	พฤติกรรมของเด็ก	ระบบการคุ้มครองดูแล	สิ่งแวดล้อม
กรณีศึกษาที่ 2 เด็กอายุ 10 เดือน	- เด็กวัยเตาะแตะ อยู่ในช่วงวัยที่อยากรู้อยากเห็นและอยากรสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น - สามารถยืนขึ้นได้ ยืนเฉย ๆ ไม่ต้องมีคนช่วยประคอง หรือหาสิ่งจับยึดเพื่อพยุงตัว เด็กบางคนเริ่มหัดเดิน ปีนขึ้นลงโซฟา เก้าอี้ หรือพื้นที่มีความสูงกว่าตนเองได้โดยไม่ต้องมีคนช่วย แต่สภาพร่างกายของเด็กยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ร่างกายจึงยังมีอวัยวะไม่สมดุล เช่น ศีรษะเด็กขนาดใหญ่กว่าร่างกาย เด็กจึงล้มศีรษะกระแทกพื้นได้ง่าย	ความประมาทรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ของบิดามารดา ปล่อยให้เด็กไว้ใกล้แหล่งน้ำเสี่ยงในบ้าน เช่น ถังน้ำ กะละมัง อ่างอาบน้ำ ตามลำพัง	- ถังพลาสติกบรรจุน้ำอยู่เต็มถึงไม่มีฝาปิด - ไม่มีคอกกั้นเด็กเพื่อป้องกันไม่让孩子เดินไปในจุดอันตรายภายในบ้านและนอกบ้านขณะที่ผู้ดูแลเด็กทำธุระส่วนตัว แม้จะเป็นเวลาเพียงไม่กี่นาที
กรณีศึกษาที่ 3 เด็กอายุ 1 ปี 3 เดือน	- เด็กวัยนี้มีพัฒนาการคลาน เนือมัดใหญ่มากกว่ากล้ามเนื้อมัดเล็ก เพราะเด็กส่วนใหญ่จะเดินได้คล่องแคล่วและชอบเดินทั้งวัน - ชอบลากสิ่งของหรือของเล่น บางคนอาจเดินถอยหลังได้ด้วย ชอบปีนป่าย โต๊ะ เก้าอี้ โซฟา ชอบทำกิจกรรมที่ทำหายหรือสร้างความหวาดเสียวให้กับผู้ดูแลเด็ก - เริ่มมีความอยากรู้อยากเห็นและอยากรสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น	ความประมาทรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ของบิดามารดา ปล่อยให้เด็กไว้ใกล้แหล่งน้ำเสี่ยงรอบบ้าน เช่น สระน้ำ บ่อน้ำ ตามลำพัง	- กลอนประตูห้องไม่ได้ล็อกและอยู่ในระดับที่เด็กสามารถเอื้อมได้ถึง - สระว่ายน้ำไม่มีที่กั้น - ไม่มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำบริเวณแหล่งน้ำ

รากเหง้าของเหตุ	พฤติกรรมของเด็ก	ระบบการคุ้มครองดูแล	สิ่งแวดล้อม
กรณีศึกษาที่ 4 เด็กอายุ 9 ปี	- วัยเด็กตอนปลายก่อนเข้าสู่ วัยรุ่น เด็กวัยนี้ให้ความสำคัญ กับเพื่อนอยากเป็นที่ยอมรับ ในสังคมและกลุ่มเพื่อน จึงพยายามทำตัวให้เป็น ที่ยอมรับในกลุ่ม อยากรู้ อยากลองสิ่งใหม่ๆ มีความ อยากรู้อยากเห็น ความ สนใจในสิ่งที่แปลกใหม่	- เด็กไม่รู้วิธีการเอาชีวิตรอด ในน้ำเมื่อตกน้ำ - เล่นกับเพื่อนวัยใกล้เคียงกัน ไม่มีผู้ใหญ่คอยดูแล	- แหล่งน้ำที่มีความเสี่ยง ในชุมชนไม่มีรั้วกัน และ พื้นใต้น้ำตื้นระดับ - ไม่มีป้ายแจ้งเตือน เช่น ห้ามลงเล่นน้ำ น้ำลึก - ไม่ได้ใส่เสื้อชูชีพขณะ เล่นน้ำ - ไม่มีอุปกรณ์ช่วยคน ตกน้ำบริเวณแหล่งน้ำ

ผลกระทบต่อการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

เมื่อเกิดอุบัติเหตุจมน้ำขึ้นกับเด็กย่อมส่งผลกระทบกับเด็กไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ผลกระทบของเกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำในเด็ก มีดังนี้^(5, 11-12)

1. ผลกระทบด้านร่างกายในเด็กที่จมน้ำอาจมีอาการหรือภาวะแทรกซ้อนจากการขาดออกซิเจน ภาวะเลือดเป็นกรด การสำลักน้ำ หรือมีการติดเชื้อในปอด ส่งผลให้มีการแลกเปลี่ยนก๊าซที่ผิดปกติตามมาได้ นอกจากนั้นอาจส่งผลให้เกิดการติดเชื้อในอวัยวะอื่นได้ เช่น ไชนัส หรือ เยื่อหุ้มสมอง และอาจมีความผิดปกติของเกล็ดเลือดในร่างกายได้ เช่น โฟทสซีเมียในเลือดสูง ดังนั้นแม้ว่าเด็กจะได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น และรู้ตัวแล้ว ยังจำเป็นที่จะต้องไปตรวจเช็คอาการโดยละเอียดที่โรงพยาบาลทุกรายเพื่อความปลอดภัย

2. ผลกระทบด้านจิตใจ อุบัติเหตุจมน้ำที่เกิดขึ้นกับเด็กทำให้สภาพร่างกายเด็กได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ทางร่างกาย ย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจเด็กทำให้เด็กเกิดความกลัว วิตกกังวลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากความกลัวหรือวิตกกังวลอาจทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมถดถอยได้ นอกจากนี้ เด็กมีการตอบสนองด้านจิตใจต่อการจมน้ำแตกต่างกัน

3. ผลกระทบระยะยาว เนื่องจากเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งเด็กจะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่อเด็กเกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำ เช่น ภาวะแทรกซ้อนจากการขาดออกซิเจน สมอถูกทำลาย ส่งผลให้ผู้ป่วยตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงบางส่วน แต่ช่วยเหลือตัวเองในการทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นทั้งหมดจึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ อย่างไรก็ตาม ภาวะเจ้าชายนีทราแตกต่างจากภาวะสมอตาย เนื่องจากระบบการทำงานอื่นยังทำงานได้ปกติ เช่น การหายใจ ระบบไหลเวียนภายในร่างกาย การเคลื่อนไหวต่าง ๆ โดยผู้ป่วยอาจลืมตา ทำใบหน้านูนตึง เบี้ยว ร้องไห้ หรือหัวเราะได้ สมาชิกในครอบครัวอาจมีความรู้สึกเครียด และวิตกกังวลกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน และไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจซ้ำเติมปัญหาด้านจิตใจ

เด็กมากขึ้น และอุบัติเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็ก จะส่งผลให้เด็กมีสุขภาพไม่ดี การเจริญเติบโตหยุดชะงัก และส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้า ดังนั้น บิดามารดา ผู้ดูแลเด็กจึงควรดูแลเอาใจใส่ เพื่อไม่ให้เด็กเกิดภาวะดังกล่าว

มาตรการป้องกันการจมน้ำ เน้นใน 2 กลุ่มสำคัญ ได้แก่

1. มาตรการป้องกันการจมน้ำในเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 5 ปี) คือ “เทน้ำ กั้นคอก ปิดฝา ฝ้าดู ตลอดเวลา” ดังนี้ เทน้ำทิ้งหลังใช้งาน ฝัก/กลบหลุม หรือร่องน้ำที่ไม่ได้ใช้งาน กั้นคอก จัดให้มีสถานที่เล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กซึ่งห่างไกลจากแหล่งน้ำ โดยมีลักษณะแบบคอกกั้นเด็ก มีรั้วล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน ในทุกครัวเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ควรใช้คอกกั้นเด็ก เพราะนอกจากจะช่วยป้องกันเด็กเล็กจมน้ำแล้ว ยังช่วยป้องกันการบาดเจ็บจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น รถทับ ไฟฟ้าช็อต พลัดตกหกล้ม โดยเฉพาะเมื่อผู้ดูแลเด็กทำกิจกรรมอื่น ๆ ขั้วคราว ซึ่งคอกกั้นเด็กสามารถทำได้เองง่าย เช่น ไม้ไผ่ ท่อพีวีซี ปิดฝาภาชนะใส่น้ำ กะละมัง โถงน้ำ ตุ่มน้ำ ฝ้าดูตลอดเวลาไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังแม้เพียงชั่วขณะที่สำคัญเปลี่ยนความคิดว่าคอกกั้นเด็ก คือ ที่ขังเด็ก เพราะไม่ได้นำเด็กไว้บริเวณพื้นที่ดังกล่าวตลอดเวลา เพียงแค่ไม่กี่นาทีที่ผู้ดูแลเด็กติดภารกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณที่ชีวิตของลูกหลาน⁽¹³⁾

2. มาตรการป้องกันการจมน้ำในเด็กโต (อายุมากกว่า 5 ปี) คือ “ลอยตัว ชูชีพ ช่วยเหลือปฐมพยาบาล” ดังนี้ ลอยตัว สอนให้เด็กรู้วิธีการเอาชีวิตรอดในน้ำเมื่อตกน้ำ โดยการลอยตัวเปล่าหรือ

ลอยตัวโดยใช้อุปกรณ์ช่วยชูชีพ สอนให้เด็กรู้จักกฎความปลอดภัยทางน้ำ เช่น ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ใกล้แหล่งน้ำตามลำพัง ไม่ว่ายน้ำคนเดียว ไม่แก่งจมน้ำ ไม่ดื่มสุรา รวมถึงการใช้ชูชีพทุกครั้งที่เดินทางทางน้ำ สอนให้เด็กรู้จักวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง โดยการ “ตะโกน โยน ยื่น” (ตะโกน : เรียกให้ผู้ใหญ่มาช่วย และโทร 1669 โยน : อุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือคนตกน้ำ เช่น ขวดน้ำพลาสติก ห่วงชูชีพ อุปกรณ์ที่ผูกเชือก ยื่น : ไม้ เสื้อ กางเกง เข็มขัด เพื่อช่วยเหลือคนตกน้ำ) ปฐมพยาบาล สอน และฝึกปฏิบัติ ให้เด็กรู้วิธีการปฐมพยาบาลคนจมน้ำที่ถูกต้อง โดยห้ามจับเด็กอุ้มพาดบ่า แล้วกระแทกเพื่อเอาน้ำออก⁽¹³⁾

บทบาทพยาบาลวิชาชีพต่อการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

พยาบาลวิชาชีพมีบทบาทสำคัญ เพื่อช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำในเด็ก ดังนี้

1. การให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่เด็ก ครอบครัว และผู้ดูแลเด็ก เป็นบทบาทหลักที่พยาบาลจะต้องปฏิบัติในการดูแลสุขภาพเด็ก พยาบาลมีโอกาสพบเด็กพร้อมกับบิดามารดาอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่แรกคลอดตลอดช่วง 5 ปีแรก ซึ่งเป็นฐานของการพัฒนาทุกด้านของเด็ก จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในเด็ก และสามารถเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพทั้งทางกาย และสติปัญญา นอกจากนี้ พยาบาลต้องติดตามความเป็นไปในสังคมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้รู้เท่าทันปัจจัยเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก เพื่อปรับคำแนะนำให้ทันสมัยเหมาะสม

กับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ตามอายุพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งเสริมความสามารถ(Empower) ของเด็ก วัยรุ่น และครอบครัวให้สามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการจมน้ำในแหล่งต่าง ๆ ได้ เพื่อให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนี้⁽⁴⁻⁵⁾

1.1 เด็กทารกและวัยเตาะแตะ (0-3 ปี) ควรเน้นที่ความตระหนักต่อความเสี่ยงในผู้ดูแลเด็ก ให้ความรู้ถึงความเสี่ยงอยู่ภายใต้สายตาของผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา การจัดการสิ่งแวดล้อมในบ้าน เช่น การปิดฝาภาชนะที่มีน้ำขัง ภาชนะที่ไม่ใช่จัดการแหล่งน้ำละแวกบ้าน เช่น การกั้นรั้ว การฝังกลบ แอ่งน้ำขัง เป็นต้น

1.2 เด็กวัยเรียน(4-9ปี) จัดการแหล่งน้ำรอบบ้าน แหล่งน้ำขนาดเล็ก หรือสระว่ายน้ำ ควรมีรั้วกัน ให้มีการปักป้ายเตือน เตรียมอุปกรณ์ช่วยเหลือฉุกเฉินไว้ใกล้แหล่งน้ำ แล้วควรสอนทักษะการว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอด ทักษะความปลอดภัยทางน้ำ ทักษะการช่วยคนจมน้ำอย่างถูกวิธี

1.3 เด็กโตและวัยรุ่น (10-15 ปี) นอกจากทักษะว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอดแล้ว ควรมีกฎความปลอดภัยในแหล่งน้ำสาธารณะ การเดินทางทางน้ำ เน้นการปฏิบัติตามกฎ ดใช้สารمينเมา และไม่ดื่มสุรา

2. การทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พยาบาลควรประสานความร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กทุกคน เช่น การทำงานร่วมกันระหว่างกุมารแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การทำงานร่วมกันกับ

เครือข่ายบิดามารดา และผู้ดูแลเด็กในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุการจมน้ำในเด็กอนุบาลหรือเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือทำงานร่วมกับท้องถิ่น ชุมชน โรงเรียน ในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำในเด็กวัยเรียน เครือข่ายชุมชนควรจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นมิตรกับเด็ก (Child Friendly Environment) มีการจัดการแหล่งน้ำในชุมชนอย่างเหมาะสม แยกบริเวณปลอดภัยให้แก่วัยเด็ก สอนการปฐมพยาบาลและการกู้ชีพแก่ประชาชนเน้นผู้นำชุมชน อาจมีการจัดตั้งอาสาสมัครพิทักษ์ประจำชุมชน ดูแลเด็กในชุมชนให้ปลอดภัยจากแหล่งน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปิดภาคการศึกษา

3. การเป็นตัวแทนเด็กในการพิทักษ์สิทธิเด็กและครอบครัว พยาบาลควรมีส่วนร่วมในการทำงานในองค์กรบริหารต่าง ๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และจัดโครงการที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแลเด็ก เพื่อให้เด็กได้เติบโตอย่างปลอดภัย และพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ การจัดกิจกรรมที่เป็นการเฝ้าระวังป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำในเด็ก โดยใช้แนวคิดให้สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก คือ “เริ่มทำ-ทำต่อ-ต่อขยาย คนไทยไม่จมน้ำ” เริ่มทำ คือ เริ่มลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการจมน้ำ โดยเริ่มต้นจากตัวบุคคล เครือข่าย หน่วยงานหรือองค์กร ทำต่อ คือ ทำสิ่งที่มีอยู่เดิมหรือปรับปรุงสิ่งที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายหรือหน่วยงานอื่นๆ ในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเสี่ยงได้มากขึ้น ต่อขยาย คือ การผลักดัน เพิ่มกลยุทธ์ และวิธีการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ

อย่างเป็นวงกว้าง ลดปัญหาการจมน้ำในพื้นที่ เช่น ให้นหน่วยงานสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้มีการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำผ่านช่องทางโซเชียล มีเดีย สนับสนุนให้เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี มีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัย มีรั้วผนังกันล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน สนับสนุนให้เด็กอายุ 6 ปีขึ้นไป และประชาชนได้เรียนหลักสูตรว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอด รวมทั้งความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ การเอาชีวิตรอดในน้ำ การช่วยเหลือคนตกน้ำ จมน้ำ สนับสนุนให้เด็กอายุ 12 ปีขึ้นไป และประชาชนมีทักษะการปฐมพยาบาลและการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR) คนตกน้ำจมน้ำที่ถูกต้อง และสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในองค์กรเป็นต้นแบบการมีพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำที่ถูกต้อง เช่น การสวมเสื้อชูชีพทุกครั้ง ที่เดินทางทางน้ำ ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนหรือขณะทำกิจกรรมทางน้ำ เป็นต้น⁽¹⁴⁾

4. การเป็นนักวิจัยพยาบาลมีบทบาทเป็นนักวิจัยเริ่มตั้งแต่การประเมินปัญหาภาวะร่างกายจากการจมน้ำ ที่ต้องการการดูแล ให้การช่วยเหลือ นำแผนการรักษาของแพทย์สู่การปฏิบัติ ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน ให้การฟื้นฟู และสร้างเสริมสุขภาพ โดยคำนึงถึงความเป็นองค์รวม และความเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความต้องการที่แตกต่างกันในผู้ป่วยแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้ และกลับคืนสู่ครอบครัว และสังคมได้

สำหรับบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการระบบการดูแลสุขภาพผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ต้องมีการจัดเก็บข้อมูลการจมน้ำ การเสียชีวิตให้เป็นระบบ และวิเคราะห์ศึกษาต่อ อันจะนำมา

ซึ่งบทบาทการเป็นนักวิจัยที่ดี นอกจากนี้ควรเข้าร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายนักวิจัยด้านความปลอดภัยในเด็ก และทำงานวิจัยกลุ่มแบบสหวิชาชีพในประเด็นหลักการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร่วมกับองค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างเสริมความปลอดภัย เพื่อลดการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็ก และพัฒนานวัตกรรมการพยาบาลในด้านต่าง ๆ เพื่อคุณภาพบริการที่ดีขึ้น⁽¹⁵⁾

5. การพัฒนาตนเองด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องในเรื่อง การดูแลเด็กและการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำในเด็ก เพื่อให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพ เริ่มตั้งแต่การดูแลที่เน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง ปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ สามารถใช้ความรู้ในการดูแลรักษาพยาบาล กล้าที่จะรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการทำงานอย่างเป็นระบบ คิดเป็นระบบ ทำ พูด และรายงานอย่างเป็นระบบ

พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับคนอื่น คือ ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการประสานงานที่รวดเร็ว แม่นยำและถูกต้อง ทำความรู้จักหน่วยงานต่าง ๆ ที่ช่วยเหลือดูแลเด็กหรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ในชุมชนที่ตนเองอยู่ เพื่อให้คำแนะนำแก่ครอบครัวที่มีเด็กได้ รวมทั้งควรฝึกทักษะในการค้นคว้าด้วยเทคโนโลยีสื่อสารที่ก้าวหน้า และหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ รู้จักใช้ข้อมูลทางวิชาการหลักฐานเชิงประจักษ์ ข้อมูลทางด้านวิจัยและนำมาบูรณาการกับการทำงาน⁽¹⁵⁾

นอกจากนี้พยาบาลควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันสุขภาพ สิทธิการรักษา และพระราชบัญญัติคุ้มครองอุบัติเหตุต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบกับครอบครัวเด็ก และเด็ก เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

สรุป

ปัญหาการจมน้ำยังคงเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก ถึงแม้สาเหตุของการจมน้ำร้อยละ 85 เป็นปัญหาที่ป้องกันได้ แต่ก็ยังเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของเด็กไทย สาเหตุการเสียชีวิตในเด็กเนื่องจากเมื่อเด็กจมน้ำจะเกิดการขาดอากาศ ส่งผลให้ระบบประสาท ระบบหายใจ ระบบไหลเวียนโลหิตไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ทำให้หมดสติ สัมลักน้ำเข้าปอด เกิดภาวะปอดอักเสบภาวะพร่องออกซิเจนภายในไม่กี่นาทีจะขาดออกซิเจน และขาดเลือดไปเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ ทำให้ระบบการทำงานของอวัยวะเสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะสมองขาดออกซิเจน จนนำไปสู่ภาวะสมองบวมจากภาวะพร่องออกซิเจน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดที่เกิดระหว่างการจมน้ำ อาการท้ายสุดของผู้ป่วยจมน้ำจะเป็นอย่างไร ขึ้นกับความเสียหายที่เกิดจากภาวะขาดออกซิเจนเป็นหลัก จากการวิเคราะห์กรณีศึกษาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุ ต่ำกว่า 15 ปี 4 กรณีศึกษานี้ ผู้ป่วยจมน้ำและมีภาวะหัวใจหยุดเต้น ถึงแม้ว่าผู้ป่วยได้รับการช่วยชีวิตเบื้องต้นก่อนนำส่งโรงพยาบาล แต่ไม่ทราบระยะเวลาที่เด็กจมน้ำและขาดอากาศหายใจนานเท่าไร ก่อนที่จะมีคณหรือ

เจ้าหน้าที่มาพบ และให้การช่วยเหลือ การเฝ้าระวังป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการจมน้ำในเด็กสามารถทำได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และบุคลากรทางสุขภาพ โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพ ควรสร้างความตระหนัก และให้คำแนะนำแก่เด็ก และครอบครัวในทุกโอกาสที่มี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการจมน้ำในแหล่งต่าง ๆ ตามช่วงอายุ พัฒนาการของเด็ก และปัจจัยเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก สำหรับในระดับชุมชนควรมีกุุ่มคนที่มีความรู้ในการปฐมพยาบาล ผู้ป่วยจมน้ำได้อย่างถูกต้อง รวมถึงผู้นำชุมชนควรตระหนักถึงการติดป้ายเตือนแหล่งน้ำสาธารณะ และช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยของเด็กในชุมชน จะสามารถทำให้การเกิดอุบัติเหตุและการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลดลงได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผลักดันมาตรการป้องกันการจมน้ำในเด็กโต (อายุมากกว่า 5 ปี) ให้มีทักษะการเอาชีวิตรอด และทักษะว่ายน้ำพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกคนเข้าถึงการเรียนรู้ว่ายน้ำ และว่ายน้ำเป็น มีทักษะการช่วยเหลือชีวิตเบื้องต้นจากภัยทางน้ำ และเหตุฉุกเฉินในชีวิตประจำวัน
2. พัฒนาศูนย์สุขภาพด้านความร่วมมือกับบุคลากรทีมสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
3. พัฒนาโปรแกรมการพยาบาลโดยการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

ไมลา อิศสระสงคราม. การเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี: บทบาทพยาบาลวิชาชีพ. วารสารสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง. 2567;9(2):41-54.

Suggested citation for this article

Issarasongkhram M. Child Death of Children under 15 years old from Drowning: Professional nurse's role. Institute for Urban Disease Control and Prevention Journal. 2024;9(2):41-54.

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค, กองป้องกันการบาดเจ็บ. แนวทางการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ ปีงบประมาณ 2566 [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค; 2566 [เข้าถึงเมื่อ 7 เมษายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://ddc.moph.go.th/uploads/publish/1344020221107091931.pdf>
2. กรมควบคุมโรค, สำนักกระบาดวิทยา. แนวทางการสอบสวนการตกน้ำ จมน้ำ (ปรับปรุง). นนทบุรี: กลุ่มเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค; 2558.
3. ธนวัฒน์ ชัยกุล. การจมน้ำ (Drowning and Submersion Injury) . กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ; 2564 .
4. เพชรรัตน์ บุณาค. การจมน้ำในเด็ก. ธรรมศาสตร์เวชสาร. 2560;17(1):109-14.
5. ณัชนันท์ ชีวานนท์. อุบัติเหตุในเด็ก: สถานการณ์และแนวทางการป้องกัน. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2559;24(3):1-12.
6. อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. Child Accident รู้ทันอันตราย ก่อนภัยถึงเด็ก. กรุงเทพฯ: สุสานบุ๊คส์; 2550.
7. ข่าวออนไลน์ 7 HD [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด (ช่อง 7HD); c2024. ลูกสาววัย 7 ขวบ พลัดตกสระน้ำดับ แม่พ่อกระโดดตามไปช่วย ก่อนหมดแรงจมน้ำเสียชีวิตรวม 3 ศพ; 2567 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: <https://news.ch7.com/detail/705362>
8. ไทยรัฐออนไลน์ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; c2014. สลดเด็กน้อย ขวบครึ่ง จมน้ำในกระป๋องสัปดาห์หน้า แม่ใจสลาย. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/local/central/464381>

9. ไทยรัฐออนไลน์ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; c2022. ด.ช.1 ขวบ ดับสลด จมสระรีสอร์ต เดินเตาะแตะเล่นน้ำกับพี่ มาพบอีกทีกลายเป็นศพ; 2565 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/local/central/2490460>
10. ไทยรัฐออนไลน์ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; c2023. คลองกลืน ป.3 เล่นน้ำหลังเลิกเรียน จมตึง 2 ช่วยรอด 1 สูดยึดดับ 1 (คลิป); 2566 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/local/east/2707596>
11. พญาไท [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; c2020. ปฐมพยาบาล “เด็กจมน้ำ” อย่างไร..ให้ปลอดภัย; 2563 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: https://www.phyathai.com/th/article/2486-first_aid_saving_drowning_childrenbranchpyt2
12. POB PAD [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; c2022. ความหมาย เจ้าชายนีทรา; 2565 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pobpad.com/%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%B2>
13. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; c2016. สร้างมาตรการป้องกันเด็กเล็กจมน้ำ; 2559 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaihealth.or.th/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3-%E0%B8%9B%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87/>
14. สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: สำนักงาน; c2023. สธ. รณรงค์วันป้องกันการจมน้ำโลก 2566 กระตุ้นคนไทยตระหนักถึงความสำคัญ ของการป้องกันการจมน้ำ; 2566 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: <https://pr.moph.go.th/?url=pr/detail/2/04/195464/>
15. RAMA Channel ขับเคลื่อนสังคมไทยให้สุขภาพดี [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; c2018. บทบาทหน้าที่ของพยาบาลในยุค Thailand 4.0; 2561 [เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]; [ประมาณ 1 น.]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/article/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%9E%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A5%E0%B9%83/>